ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 3.7.2020 г.
COM(2020) 278 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно „ангажиментите във връзка с доверието в статистиката“, поети от държавите членки съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика

Това е вторият доклад, изготвен в съответствие с Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика[1], и по-специално член 11, параграф 4, в който се определя, че:

Ангажиментите на държавите членки са обект на редовно наблюдение от страна на Комисията въз основа на годишните доклади, изпращани от държавите членки, и при необходимост се актуализират.

…

Комисията докладва на Европейския парламент и на Съвета относно публикуваните ангажименти и когато е целесъобразно, относно докладите за напредъка до 9 юни 2018 г. и на всеки две години след това.

Първият доклад беше публикуван през 2018 г.[2]

1.2. Ангажимент във връзка с доверието в статистиката

Понятието „ангажимент във връзка с доверието в статистиката“ беше създадено с цел да се подобри рамката за управление на качеството по отношение на статистиката. То е описано за първи път в съобщение на Комисията през 2011 г.[3]. Идеята беше националните правителства да бъдат ангажирани в поемането на отговорност за спазване от страна на държавата на Кодекса на европейската статистическа практика[4].

С Кодекса на европейската статистическа практика се определя стандартът за разработването, изготвянето и разпространението на европейска статистика. Той се основава на 16 принципа, които служат като насоки по отношение на институционалната среда, статистическите процеси и продукти. Целта е да се гарантира, че статистиката, изготвяна в Европейската статистическа система, е не само относима, актуална и точна, но и съобразена с принципите на професионална независимост, безпристрастност и обективност. Чрез ангажиментите се установява връзка между Кодекса на европейската статистическа практика и правителствата на държавите членки, която преди не съществуваше.

Съгласно член 11, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 223/2009 ангажиментите са инструменти, които „имат за цел и гарантиране на общественото доверие в европейската статистика и напредъка при спазването на статистическите принципи, които се съдържат в Кодекса на практиката“. Те трябва да бъдат поети както от държавите членки, така и от Комисията.

---

1 Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г. относно европейската статистика и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1101/2008 за предоставянето на поверителна статистическа информация на Статистическата служба на Европейските общности, на Регламент (ЕО) № 322/97 на Съвета относно статистиката на Общността и на Решение 89/382/ЕИО, Евратом на Съвета за създаване на Статистически програмен комитет на Европейските общности (ОВ L 87, 31.3.2009 г., стр. 164).

2 COM (2018) 516 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1574866259293&uri=CELEX:52018DC0516

3 COM (2011) 211.

4 http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-32-11-955

В съображение 17 от Регламент за изменение (ЕС) 2015/759[5] се посочва също така, че ангажиментите следва да включват „поемането на конкретни задължения от правителството на държавата членка за подобряване или запазване на условията за прилагане на Кодекса на практиката“.

2. ПРЕГЛЕД НА АНГАЖИМЕНТИТЕ ВЪВ ВРЪЗКА С ДОВЕРИЕТО И ДОКЛАДИ ПО ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ

2.1. Общи разпоредби

Съгласно член 11 от Регламент (ЕО) № 223/2009 държавите членки трябва да поемат и публикуват ангажимент във връзка с доверието в статистиката или поне да изпратят на Комисията и да публикуват доклад за напредъка по прилагането на Кодекса на практиката и за положените усилия за поемане на ангажимент. Комисията редовно наблюдава ангажиментите въз основа на годишните доклади, изпращани от държавите членки.

Съгласно същия член преди да поемат ангажимент, държавите членки представят на Комисията и оповестява публично доклад за напредъка относно прилагането на Кодекса на практиката или, ако е приложимо, относно положените усилия за поемане на ангажимент. Докладите за напредъка трябва да бъдат актуализирани на всеки 2 години.

Както при доклада на Комисията от 2018 г. съгласно член 11, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 223/2009, успоредно с техните доклади относно прилагането повечето държавите членки докладваха действия за подобрение, предприети вследствие на втората серия от партньорски проверки, съгласно които всяка година през месец януари държавите членки докладват на Комисията (Евростат) за всяко действие, което са предприели за проследяване на процеса на партньорските проверки.

За да служи като доклад за напредъка по ангажимента, държавите членки трябва да публикуват частта от доклада за партньорската проверка, която служи като доклад за напредъка по ангажимента.

2.2. Форма на ангажимента

В Регламент (ЕО) № 223/2009 не се съдържат правила относно формата на ангажимента, но трябва да бъде изпълнена целта за постигане на обществено доверие чрез ангажимент на правителствата да осигурят условия за висококачествена статистика.

Както вече беше установено в доклада от 2018 г. съгласно член 11, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 223/2009, повечето държави членки считат, че определени части от тяхното съответно законодателство съставляват ангажимента. Това положение беше потвърдено.

Групата на държавите членки, които са поели самостоятелни ангажименти, се е увеличила леко, но продължава да бъде по-малка. Следва преглед на докладваните неотдавна съществени развития по отношение на двете групи държави членки:

[5] Регламент (ЕС) 2015/759 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика (ОВ L 123, 19.5.2015 г., стр. 90).

2.2.1. Национално законодателство, съставляващо ангажимента

Държавите членки, които считат, че ангажиментът се съдържа в националното право, посочиха правните разпоредби, които са свързани с подобряването или запазването на условията за прилагане на Кодекса на практиката, и докладваха за съответните развития. За периода на наблюдение 2018—2019 г. най-значимите или типични развития, докладвани от тази група държави членки, бяха следните:

България: Като цяло Националният статистически институт в България успя да подобри системата за управление на качеството както във вътрешен план, така и общо в националната система по отношение на сътрудничеството с другите национални органи, изготвящи официална статистика. Например Институтът установи общи насоки относно разпространението. По отношение на неговата координираща роля, на Националния статистически институт са предоставени по-големи правомощия за координация в рамките на цялата национална статистическа система.

По отношение на самостоятелния ангажимент във връзка с доверието в статистиката Националният статистически институт завърши проекта и го изпрати на правителството. Предстои правителството да започне обсъждане за неговото приемане.

Хърватия: Процедурата по приемане на новия акт относно официалната статистика от страна на хърватското правителство и парламента е в своя заключителен етап.

В новия акт се посочва ясно, че официалната статистика се разработва, изготвя и разпространява в съответствие с принципите, предвидени в Регламент (ЕО) № 223/2009, като така се гарантира пълното поемане на ангажимента във връзка с доверието в статистиката чрез предоставяне на националния статистически институт, Хърватското статистическо бюро, на професионалната независимост и подкрепата, от които се нуждае за запазване и подобряване на условията за прилагане на Кодекса на европейската статистическа практика.

Дания: На 1 юли 2018 г. влезе в сила преразгледан акт относно официалната статистика и националния статистически институт, Statistics Denmark. Той включва специални разпоредби относно статута на националния статистик, статистическата независимост и координиращата роля на Statistics Denmark по отношение на официалната статистика.

Разпоредбите съдържат ясна процедура за прилагане на Кодекса на европейската статистическа практика в системата на официалната статистика. Националният статистик е изготвил набор от насоки за качество, основаващи се на Кодекса на практиката, които трябва да се спазват по отношение на цялата национална статистика.

Спазването на тези насоки се наблюдава от Statistics Denmark посредством годишни самооценки на другите национални органи и редовни посещения за партньорски проверки от Statistics Denmark. Въз основа на това наблюдение всяка година националният статистик изготвя доклад относно спазването на насоките, който се представя на правителството.

Франция: Допълнително бяха изяснени правомощията на Националния статистически орган (ASP), надзорен орган, създаден през 2009 г., за да гарантира спазване на

принципа на професионална независимост при разработването, изготвянето и разпространението на официална статистика[6]:

Ролята на ASP за спазването на Кодекса на европейската статистическа практика вече е по-ясно определена, като е установено надеждно разграничение за разделяне на разпространението на статистика от всякакъв вид министерски съобщения. Освен това при назначаването на най-висшестоящите ръководители на статистическата служба на Франция ASP вече издава становище относно тяхната професионална компетентност в областта на статистиката до комитета по изслушванията. Това укрепва обхвата на правомощията на ASP да гарантира спазване на принципа на професионална независимост в цялата официална статистическа служба на Франция.

Италия: Неотдавна вниманието беше насочено към мерките за подобряване на спазването на принципа за качество. От 2018 г. насам националната статистическа служба, Istat, изпълнява програма за оценка на качеството чрез извършване на одити на другите национални органи с цел оценка на техните статистически процеси. Освен това уменията за управление на качеството на другите национални органи се подобряват чрез програма за обучение.

През 2019 г. беше организирана корпоративна конференция с всички служители на Istat от всички нива — от висшето управление до служителите — с цел да бъдат споделени новата организационна структура, стратегиите, предизвикателствата и възможностите по отношение на ангажимента за качество.

Продължават усилията за поемане на самостоятелен ангажимент във връзка с доверието. Отново ще бъде представен конкретен ангажимент за включване в следващата тригодишна национална статистическа програма за периода 2020—2022 г., която трябва да бъде приета от Министерския съвет по предложение на министър-председателя и узаконена с декрет от президента на Републиката.

Полша: Законът относно публичната статистика от 29 юни 1995 г.[7] беше обявен официално за полския ангажимент във връзка с доверието в статистиката. Законът е най-важният полски акт, регламентиращ функционирането на официалната статистика по всеобхватен начин; със закона се гарантира, че съставящите статистиката органи разполагат с пълна независимост от политически влияния, като по този начин се гарантира високо качество на изготвяните статистически данни.

В закона се съдържа задължение на полската публична администрация да действа в съответствие с разпоредбите от правото на Съюза, на които се позовава пряко. Следователно предназначението му е да води до обществено доверие в статистиката, изготвяна в страната, включително статистиката за нуждите на ЕС.

Освен това в закона се съдържа пряко задължение по отношение на полската официална статистика, която да се изготвя в съответствие с правилата на Кодекса на европейската статистическа практика, като така се гарантира най-високо равнище на качество на данните.

---

6 Декрет № 2018-800 от 20 септември 2018 г. за изменение на Декрет № 2009-250 от 3 март 2009 г. относно Органа.

7 Документът е достъпен на адрес: https://bip.stat.gov.pl/en/law/law-on-public-statistics/ или http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=wdu19950880439 или http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19950880439/U/D19950439Lj.pdf

Испания: От 2016 г. насам ангажиментът във връзка с доверието е включен в конкретен член от всяка годишна програма съгласно националния статистически план за периода 2017—2020 г. Освен това през 2018 г. на уебсайта на националния статистически институт е създаден специален раздел, посветен на този въпрос. В този раздел е включено резюме на ангажимента за гражданите, както и електронни препратки към всички годишни програми.

Други държави считат, че националното право съставлява ангажимента, но не са посочени в списъка по-горе поради по-незначителни развития през последните 2 години. Тези държави са: **Германия, Естония, Латвия, Литва, Люксембург, Унгария, Нидерландия, Австрия, Португалия, Словакия, Финландия** и **Обединеното кралство**.

2.2.2. Самостоятелни ангажименти във връзка с доверието

Поетите самостоятелни ангажименти имат различна форма, като всеки един от тях отразява специфичните особености на съответната национална статистическа система.

В първия доклад относно ангажиментите от 2018 г. са представени (в хронологичен ред) самостоятелните ангажименти на следните държави членки:

Гърция: Гръцкият ангажимент във връзка с доверието в статистиката[8] беше подписан на 29 февруари 2012 г. от гръцкия министър-председател и от члена на Европейската комисия, отговарящ за въпросите на данъчното облагане и митническия съюз, одита и борбата с измамите.

Швеция: Ангажиментът във връзка с доверието в статистиката[9] беше представен в рамките на законопроект за бюджета за 2017 г. на шведското правителство. Впоследствие беше публикуван и на уебсайта на шведския статистически институт.

Словения: Правителството на Словения прие ангажимента във връзка с доверието в статистиката[10] на 5 януари 2017 г. Впоследствие той беше публикуван на уебсайта на словенския статистически институт заедно със съответното обобщение за гражданите.

Ирландия: Ирландският ангажимент във връзка с доверието в статистиката[11] беше приет от правителството на Ирландия на 30 май 2017 г. и впоследствие публикуван на уебсайта на ирландския статистически институт.

Белгия: На 31 май 2017 г. Консултативният комитет, в който са представени федералното правителство и правителствата на регионите и общностите, одобри белгийския ангажимент във връзка с доверието[12], който впоследствие беше публикуван

---

8 http://www.statistics.gr/documents/20181/c5b9264e-815e-4f74-9955-467d14cad474 (само на английски език).

9 http://www.scb.se/contentassets/bbe78b2a144143c7955b165f76fb4d52/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken.pdfи http://www.scb.se/om-scb/samordning-av-europeisk-statistik-i-sverige/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken/ (само на шведски език).
Вж. също стр. 28 и 29 от **годишния доклад за Официалната статистика на Швеция, 2017 г.** http://www.scb.se/contentassets/fd60f41a3abc4d2c8a791e425357ba5b/ov9999_2017a01_br_x43br1802.pdf **(о**писание на ангажимента на английски език**).**

10 http://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/6458 (само на английски и словенски езици).

11 http://cso.ie/en/media/csoie/aboutus/documents/CoCS.pdf (само на английски език).

12 https://statbel.fgov.be/en/about-statbel/quality/commitment-confidence (само на английски, френски, немски и нидерландски езици).

на уебсайта на Федералния статистически институт на Белгия и на регионалните статистически органи.

Румъния: Румънският ангажимент във връзка с доверието беше приет от румънското правителство на заседанието му от 9 юни 2017 г[13].

Малта: Ангажиментът във връзка с доверието в статистиката беше подписан от министър-председателя на 17 май 2018 г. от името на малтийското правителство[14].

Оттогава насам бяха поети следните нови самостоятелни ангажименти:

Чешка република: Самостоятелният ангажимент във връзка с доверието в Чешката република[15] беше публикуван на 28 февруари 2018 г. на уебсайта на националния статистически орган.

Той отразява съответните разпоредби на Регламент (ЕО) № 223/2009 и в него се посочва, че те вече са изпълнени с действащото законодателство, в което се определят дейностите на чешката статистическа служба, на първо място закон № 89/1995 относно държавната статистическа служба, но също и други актове, като Конституцията или Правилникът за дейността на правителството. Тази система от разпоредби осигурява необходимите условия за спазване на всички принципи на Кодекса на европейската статистическа практика по отношение на институционалната среда.

Кипър: Ангажиментът във връзка с доверието в статистиката беше одобрен от Министерския съвет на 16 октомври 2018 г[16]. Освен това Министерският съвет упълномощи министъра на финансите да предостави инструкции на директора на статистическата служба да предприеме публикуване на ангажимента.

Исландия, която участва в Европейската статистическа система в качеството си на държава — членка на Европейското икономическо пространство (ЕИП), също пое самостоятелен ангажимент: Текст относно ангажимента във връзка с доверието в статистиката беше включен в документите на бюджетния план за периода 2020—2024 г. и одобрен от парламента на държавата[17]. В него се потвърждава, че надеждността на публичната статистика е една от предпоставките за доверие в икономическата и социалната статистика, използвана за създаване на политики и за оценка на въздействието на решения на правителството по неутрален начин. Също така в текста се посочва, че за да се поддържа доверие в официалната статистика, е задължително да се спазват принципите на Кодекса на европейската статистическа практика. Освен това се посочва ясно, че на националния статистически орган, Statistics Iceland, се гарантира професионална независимост и работна среда, необходими за прилагането на тези правила при изпълнението на нови проекти, събирането на данни и

13 http://www.insse.ro/cms/files/eurostat/angajament_de_sprijinirea_credibilitatii_statisticii_oficiale_nationale.pdf (само на румънски език).

14 https://nso.gov.mt/en/nso/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx и https://msa.gov.mt/en/public_information/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx (само на английски език).

15 https://www.czso.cz/csu/czso/commitment-on-confidence-in-statistics-in-the-czech-republic

16 Решение № 85.964.

17 https://www.stjornartidindi.is/Advert.aspx?RecordID=de627e49-2146-45cb-b1eb-969072b8deac

обработването и разпространението на статистика.

И накрая, заслужава си да се отбележи, че въпреки че са извън Европейската статистическа система, три държави от Западните Балкани също официално са приели ангажименти във връзка с доверието в статистиката: **Албания** на 10 ноември 2017 г., **Черна гора** на 22 февруари 2018 г. и **Северна Македония** на 17 октомври 2018 г.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В повечето държави членки ангажиментът е заложен в тяхното законодателство относно статистиката. От техните доклади става ясно, че задължението за поемане на ангажимент води до постоянни подобрения на съответното законодателство относно статистиката с оглед на по-добро прилагане на принципите на Кодекса на европейската статистическа практика.

За тази група държави членки ангажиментът на правителството по отношение на Кодекса на европейската статистическа практика, който е необходим за повишаване на общественото доверие в официалната статистика, се спазва чрез участие на правителството в създаването на съответното законодателство. Освен това този аспект присъства в разпоредбите относно прякото докладване до правителството по отношение на изпълнението на мерките, гарантиращи спазването на принципите на Кодекса на европейската статистическа практика.

Сред държавите, които са поели самостоятелни ангажименти или са в процес да го направят, различията в избраните форми отразяват специфичните особености на националната статистическа система, както и правната система. Тъй като поемането на ангажимента зависи от политическо решение, приключването на процеса отнема много време. Държавите, които все още работят по своите самостоятелни ангажименти, отбелязват напредък. Междувременно те са подобрили допълнително и спазването на принципите на Кодекса на европейската статистическа практика.

Като цяло може да бъде отбелязано, че правителствата и националните статистически органи в целия Европейски съюз все повече осъзнават значението на гарантирането на обществено доверие в европейската статистика чрез по-добро спазване на принципите на Кодекса на практиката. Освен това е очевидно, че условията за прилагане на Кодекса на практиката постепенно и устойчиво се подобряват.